

MASARYKOVA UNIVERZITA
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

**Používání strategií učení cizímu jazyku ve vyučování na
ZŠ**
Základy pedagogické metodologie

(zpráva z výzkumu)

Vypracovaly: Jana Pavelová, 104371, NŠ
Anna Matušková, 104820, NŠ

Zadávací: Mgr. Kateřina Vlčková
Datum: 10.9.2006

Semestr: podzim 2006

Obsah:

Úvod.....	3
Cíle.....	3
Metodologie.....	3-4
Interpretace výsledků.....	4-6
Závěr.....	7

Úvod

Tento výzkum je zaměřen na strategie učení a zjišťuje využití strategií učení se cizím jazykům na základní škole. Byl podáván žákům pátých tříd ve městech Uherské Hradiště a Veselí nad Moravou.

Samotný dotazník je rozdělen do dvou částí.

První se týká inventáře strategií a je dále rozdělena na 7 menších částí – paměťové, kognitivní, kompenzační, metakognitivní, afektivní a sociální strategie, poslední oddíl je věnován škole. Druhá část dotazníku je odpověďový list pro doplňování otázek v cizím jazyce – anglický jazyk.

Dál jsme se rozhodli více rozebrat a interpretovat část, která se týká školy a využití strategií přímo při výuce anglického jazyka. Je zde zahrnuto více strategií – sociální, afektivní, kognitivní.

Cíle

Cílem je zjistit jaké strategie děti ve škole při učení se cizího jazyka nejvíce užívají. Zda zažívají pocity strachu, bojí se mluvit, psát anglicky nebo se naopak nebojí používat cizí jazyk, i když dělají chyby. Jak pracují s jazykem, zda spolupracují, využívají pomoc, názorný příklad.

Metodologie

Výzkum byl proveden metodou dotazníku ve třech pátých třídách základní školy. Odpovědi, které byly označeny ANO- NĚKDY- NE, žáci zapisovali do svých odpověďových listů. Dotazník byl rozdělen na tři části. Do první části odpověďového listu žáci zaznamenávali svá hodnocení tvrzení z první části dotazníku, z tzv. „Inventáře strategií učení cizímu jazyku“. Druhá část byla zaměřena na opakování angličtiny, kde žáci v prvním úkolu měli odpovědět anglicky celou větou na 9 anglických otázek. Ve druhém úkolu měli anglicky napsat tři otázky k anglickým odpovědím. Do třetí části žáci zaznamenávali např. pohlaví,

jméno nebo přezdívkou, cizí jazyky, které se učí, kdy se začali učit první cizí jazyk a jakou známku měli na posledním vysvědčení z angličtiny.

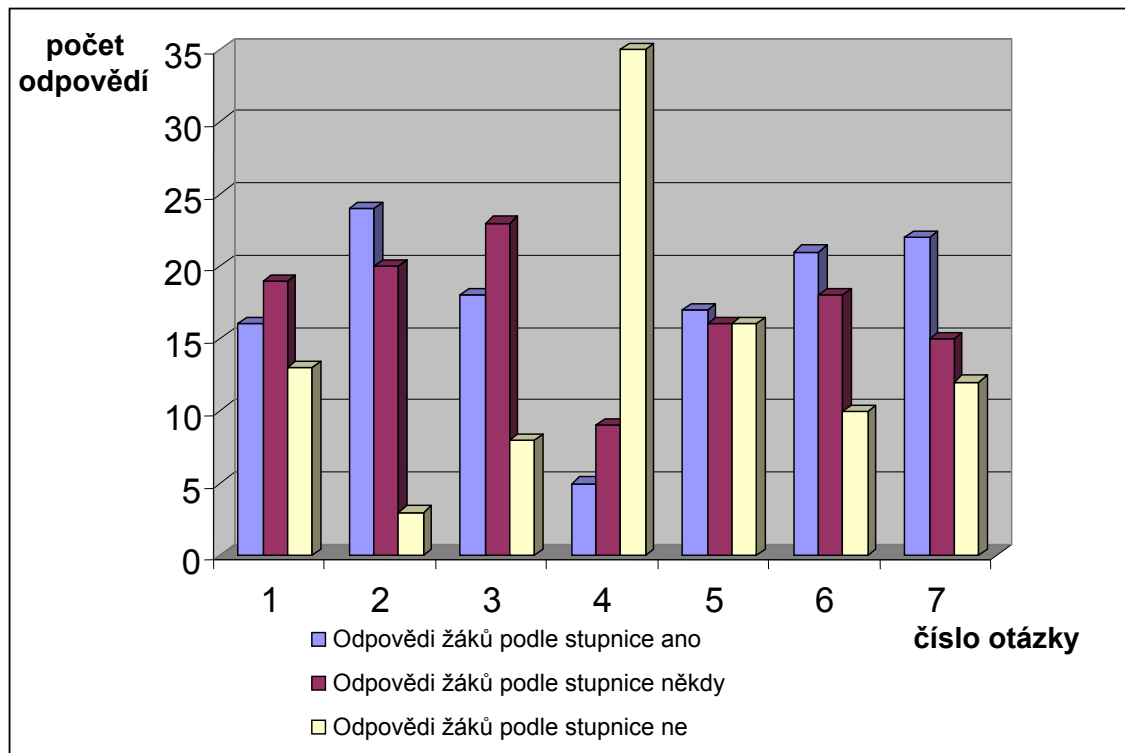
Zjištěné údaje byly dále zpracovány do databáze výzkumu a následně byla vybraná část vyhodnocena formou závěrečné zprávy.

Dotazník vyplnilo celkem 50 žáků, z toho 21dívek a 29chlapců. Výzkum byl proveden 18.5. ve 3.vyučovací hodině a 19.5. v 1. vyučovací hodině.

Interpretace výsledků

K vyhodnocení jsme si vybrali část VE ŠKOLE. Odpovědi v této části jsme zanesli do přehledné tabulky, která nese název, obsahuje čísla otázek a odpovědi žáků. Následně jsme ji zobrazili pomocí grafu. Kromě tabulky a grafu jsme část VE ŠKOLE interpretovali také slovně.

Číslo otázky	Odpovědi žáků podle stupnice		
	ano	někdy	ne
1	16	19	13
2	24	20	3
3	18	23	8
4	5	9	35
5	17	16	16
6	21	18	10
7	22	15	12

Otázky části Ve škole:

1. Ve škole si říkáme, jak se angličtinu učit a co je při učení důležité

Odpovědi dětí na tuto otázku byly různé a téměř shodně pokryly všechny tři možnosti volby. Největší převahu měly ale odpovědi ano a někdy. Z toho by se dalo usuzovat, že učitelé dětem říkají, co je při učení AJ důležité, na co se mají zaměřit,... a děti si to uvědomují, což je neméně důležité i pro jejich další studium CJ.

2. Nebojím se mluvit (i když dělám chyby)

Nejvíce odpovědí je kladných. Děti přijímají riziko, že udělají chyby a nebojí se anglicky mluvit. To je velmi důležité pro jejich další studium a vůbec užívání jazyka dál v budoucnu. Poukazuje to také na atmosféru ve třídě, kde se děti nebojí komunikovat. I když ne u všech to platí, protože řada žáků odpověděla na tuto otázku někdy – zde tedy záleží na tématu a znalosti slovní zásoby jednotlivých žáků a možná i na momentální atmosféře ve třídě.

3. Když v angličtině nerozumím, co někdo řekl, požádám o zopakování, vysvětlení nebo příklad

Žáci nejčastěji odpovídali někdy – nebojí se tedy zeptat v případě, že nerozumí, ale ne příliš často a nevyužívají toho.

4. Bojím se psát anglicky

Z odpovědí vyplynulo, že se žáci anglicky psát nebojí. To také souvisí s druhou otázkou a celkovým přístupem učitele a žáků k CJ. Žáci se nebojí angličtinu používat ať už tedy v mluvené nebo psané podobě.

5. Mám strach ze zkoušení v angličtině

U této otázky dopadlo zajímavě srovnání obou škol. V jedné děti nejčastěji odpovídaly, že se zkoušení bojí, další volená odpověď byla někdy a nemají strach pouze dva respondenti. Ve druhé škole dopadly výsledky přesně naopak. Nejčastěji byla volena odpověď ne, že se nebojí zkoušení v angličtině, následovala odp. někdy a bojí se zkoušení pouze pět dotazovaných. To poukazuje na atmosféru ve třídě během zkoušení, při čemž v první škole je daleko více stresující. Také to může vypovídat o učiteli – o jeho požadavcích, způsobu zkoušení.

6. Když nevím, jak něco udělat, požádám spolužáka, aby mi poradil

U této otázky jsme předpokládali zcela jednoznačnou převahu odpovědi ano, ale nebylo tomu tak. Řada dotazovaných odpovídala také někdy. Tyto dvě odpovědi převažují. Ve výsledku to znamená, že žáci využívají pomoci spolužáka, někteří aspoň občas a jen minimum z nich pomoc nevyužívá. To přispívá k dobrým vzájemným vztahům ve třídě, ale může to svádět k tomu, že se sami nesnaží hledat význam, řešení. Žáci se mohou od sebe navzájem něco naučit, pro některé to může znamenat i dobrou motivaci. U některých to ale může znamenat ztrátu aktivního přístupu k CJ, když to za něj udělá někdo jiný.

7. Mám oblíbené anglické věty, které když můžu, tak je použiji

U této otázky odpovídali žáci nejčastěji ano – tedy mají své oblíbené věty. Na jednu stranu je dobré, že i přes to, že se někteří CJ neučí dlouho, našli si své oblíbené věty a ty používají. Na straně druhé je to ale může vést k používání pouze těchto vět a k omezení slovní zásoby.

Závěr

Výzkum probíhal na dvou školách různých měst a tak jsme měli možnost srovnání. Obě města nejsou stejně velká, a tedy bylo zajímavé sledovat, jak si vedou děti z okresního města ve srovnání s městem malým. Zda v průměru volí spíše jiné strategie nebo navštěvují ve větší míře kroužky. V celkovém shrnutí jsme ale zjistili, že mezi žáky obou škol nejsou téměř žádné rozdíly.

Co se týká strategií učení, ve velké míře využívají paměťové strategie, což se dalo očekávat. Z této části napsali žáci nejvíce kladných odpovědí u první a čtvrté otázky – tedy zda se učí i doma a zda si procvičují slovíčka.

Z dalších strategií nejvíce využívají kompenzační. Z pomůcek nejvíce využívají slovník.

Jak jsme zjistili, tak žáci nenavštěvují žádné další kroužky cizích jazyků a ani se jazyku nevěnují ve svém volném čase. Berou ho pouze jako další povinný předmět a zábavu si s ním nespojují. Až na pár výjimek se s cizím jazykem mimo školu nesetkávají. Jednou z nich jsou hry na PC v angličtině, což ukazuje na současný trend. U této otázky také odpověděli téměř všichni žáci kladně. Lze to brát jako pozitivum pro cizí jazyk, zejména angličtinu. Dalším pozitivem je, že většina žáků má rodinného příslušníka, který cizí jazyk ovládá.

Při vyplňování dotazníku nevznikly žádné větší problémy, žáci neměli ani velké množství dotazů. Nejčastěji chtěli upřesnit některý výraz.